

RIKSDAGENS PROTOKOLL.

1884.   Andra Kammaren.   N:o 1.

Efter det enligt grundlagens bud lagtima Riksdag samlats i hufvudstaden Tisdagen den 15 Januari 1884, sammanträdde dess Andra Kammare

Onsdagen den 16 Januari

kl. 10 f. m.

§ 1.

Sammanträdet öppnades af representanten för Venersborg och Amål Herr Grefve E. J. Sparre, såsom den ledamot, hvilken de flesta riksdagar bevistat, med följande tal:

Mine herrar!

Ännu en gång, den sista under innevarande treårsperiod, samlas vi för gemensamma öfverläggningar till ett älskadt fosterlands bästa. Mätte de i detta afseende vara fruktbringande, i allmänhet taladt med större resultat än senaste Riksdags. Landet väntar, fordrar detta af oss.

De så kallade stora frågorna, som för tillfället undansköto öfriga och delade oss i tvenne mot hvarandra stående partier, äro, så förmoda vi, i sin ordning för ögonblicket undanskjutna. Må hända hade genom deras sammanlänkande dimensionerna blifvit för stora. Erfarenheten har nemligen gifvit vid handen, hvad den enklaste reflexion också säger, att fördelningen af stora invecklade frågor underlättar deras lösning.

Desto mera odelade kunna våra krafter egnas åt de ämnen, som för ett litet, i utveckling stadt, folk äro af synnerlig vigt — vårt näringslif. Den närvarande tiden för detta företer åtskilliga bekymmersamma sidor och leder obestriddigen vår uppmärksamhet ditåt.

De i senare tider genomförda storartade kommunikationerna, som undanrödja hindren af tid och rum, och den derigenom underlättade handeln bryta för näringslifvet nya banor, öppna nya verksamhetsfält. Den deraf framkallade rastlösa täflan i produktion mellan verdens olika nationer föranleder svårigheter, för hvilka statsmakterna ej kunna

helt och hållet blunda, om man också erkänner sig ej kunna häfva dem. De i forna tider gällande lagar angående arbetets fördelning eller reglering måste vika för nya åsikter, hvilka åter stälde individen isolerad, utsatt för alla vådorna af denna täflan, och detta åter framkallade vissa teorier, som man kallar arbetets organisation. Den ställning, som till följd af nämnda förhållanden handarbetaren intager i det nya samhället, de anspråk på bättre utkomst och fortkomst, som mana honom att söka denna i en annan världsdel, de i allo lofvärda bemödanden, som i vårt land af de hemmavarande göras till lyftning och förkofran, äro förtjenta af all vår uppmärksamhet, vårt erkännande, en uppmärksamhet, ett erkännande, som också i andra länder af statsmakterna egnas dem. Vi kunna icke eller vi underlåta att dermed sysselsätta oss. Härmed sammanhänger slutligen en genomgripande reform af hela vårt skolväsen, afseende jemte en undervisning, som med undvikande af en öfverlastande lexläsning utbildar ungdomens själfverksamhet, tillika dess uppfostran till dugande män, ej blott för embetsmannabanan, men för lifvet, för arbetet i alla dess olika grenar, andliga eller kroppsliga, och utan rangskilnad mellan dem. Den täflan, för hvilken, på sätt redan är nämndt, vi äro utsatta, förutsätter ungdomens tidiga rigtning till ett allvarligt, ihärdigt skapande arbete, dess avvänjande från det öfverflöd, de konstlade behof och den veklighet, som är en af civilisationens skuggsidor, men framför allt till det erkännande af arbetets ära, som är den nyare tidens skönaste sida. Stora maktpåliggande frågor föreligga oss således, mine herrar, och också icke alla omedelbart förekomma till afgörande, och till deras lösning erfordras enig samverkan, en samverkan, hvilken så mycket lättare bör kunna åstadkommas, som dessa frågor icke beröra de ämnen, hvilka hittills delat oss. Jag är långt ifrån att förbise de omständigheter, som föranleda, någon gång nödvändiggöra partibildningar, men en bitter, en dyster erfarenhet, hemtad ur vår egen historia från förlidna århundradet och — ur just dessa dagars historia, varnar för öfverdrifterna af partivalde, och, om jag också obetingadt medgifver, att icke någon tillstymmelse till sådan fara hos oss förefinnes, må en erinran om möjligheten af öfverdriften tillåtas, oafsedt att vi af egen erfarenhet veta, att vissa frågor ligga utanför partiernas verksamhetsområde och afgöras oberoende af dem. Till sådana synas mig de ifrågavarande kunna räknas. Särdeles eller åtminstone i fråga om deras förberedande måste hvarje partihänsyn obestriddigen befinnas olämplig.

Misstycken ej, mine herrar, om jag, såsom i mer än ett afseende Kammarens veteran, här vidrör den anmärkning, som från flere håll gjorts angående en viss ensidighet vid valet af de män, åt hvilka denna förberedande behandling af ärendena uppdrages.

En gemensam öfverläggning i detta afseende, som möjligen kunde leda till gemensamma förberedande möten af för vissa frågor nitälskande ledamöter, utan afseende på partigruppering, skulle utan tvifvel verka till fromma för ärendenas afgörande, hvartill nu de skilda grupperna omsider här samlas, men ofta med förberedda beslut, fattade utan att man ens hört motsidans skäl. Härigenom omöjliggöres allt

tillmötesgående och föränledes frågornas fall, eller, med andra ord, de ringa resultatet af vår verksamhet; och denna Kammare, den större inom representationen, beröfvar sig sjelf det inflytande på ärendenas afgörande, den ställning med ett ord, hvaraf den vore förtjent. Det är beskaffenheten af de oss närmast föreliggande frågor, som, på sätt jag redan nämnt, förmått mig till denna hemställan, hvarmed jag slutar, under önskan, likasom i början deraf, om framgång åt våra öfverläggningar samt båtnad deraf för konung och fädernesland.

§ 2.

På anmodan af Herr Ordföranden fördes Kammarens protokoll tills vidare af undertecknade.

§ 3.

Herr Ordföranden föredrog följande med särskild, nu uppläst skrifvelse från Herr Statsrådet och Chefen för Kongl. Justitiedepartementet honom tillsända protokoll rörande granskningen af fullmakterna för de i bifogad förteckning upptagne ledamöter af Andra Kammaren:

Protokoll, hållet inför Statsrådet och Chefen för Kongl. Justitiedepartementet vid lagtima riksdagen i Stockholm den 15 Januari 1884.

Sedan till följd af stadgandet i § 32 Riksdagsordningen Herr Statsrådet och Chefen för Kongl. Justitiedepartementet anmodat tre bland fullmäktige i Riksbanken och tre bland fullmäktige i Riksgäldskontoret att närvara vid den granskning af riksdagsmannafullmakter, som jemlikt Riksdagsordningens nämnda paragraf denna dag borde ega rum, så infunno sig nu å anvisad lokal inom Kongl. kanslihuset af fullmäktige i Riksbanken herrar Ordföranden bland nämnda fullmäktige m. m. Grefve C. Lewenhaupt, f. d. Statsrådet m. m. P. von Ehrenheim och Hemmansegaren Liss Olof Larsson, samt af fullmäktige i Riksgäldskontoret herrar Bruksegaren m. m. C. von Stockenström, Sekreteraren m. m. P. Samzelius och Godsegaren m. m. Friherre J. Nordenfalk.

Vid den granskning af ingifna fullmakter för ledamöter af Andra Kammaren, som härvid företogs, anmärktes, att i några af de föredda fullmakterna förekommo afvikelser från det i Riksdagsordningens 20 § föreskrifna formulär, såsom att tiden för valets afslutande särskildt angifvits samt i öfrigt ord blifvit tillagda, borttagna eller mot andra motsvarande utbytta; men då samtliga dessa afvikelser icke syntes vara af beskaffenhet, att derigenom meningen förändrades eller tydlighet föränleddes, ansågos berörda fullmakter böra godkännas.

Öfriga fullmakter befunnos i föreskrifven form utfärdade; och skulle öfver hvad sålunda förekommit protokoll meddelas Andra Kammaren; hvarjemte förteckning å de Kammarens ledamöter, hvilka inför

Chefen för Kongl. Justitiedepartementet denna dag uppvisat sina fullmakter, skulle, tillika med fullmakterna, till Kammaren öfverlemnas.

In fidem
A. V. Abergsson.

Herr Ordföranden uppläste jemväl den åberopade förteckningen, dervid öfverlemnande till vederbörande de granskade fullmakterna. Förteckningen lydde sålunda:

Förteckning å ledamöter af Riksdagens Andra Kammare, hvilka den 15 Januari 1884 inför Chefen för Kongl. Justitiedepartementet uppvisat sina fullmakter.

Östergötlands län:

Norrköping ..... Vice konsuln m. m. Axel Svartling.

Kronobergs län:

Allbo härad ..... Hemmansegaren Johan Petersson i Alfvestad.

Kalmar län:

Södra Tjusts härad ..... Godsegaren Otto Ljunggren.

Aspelands och Handbörds
domsaga ..... Hemmansegaren Carl Johan Petersson i Eksebo.

Malmöhus län:

Onsjö härad ..... Godsegaren Grefve Carl Bonde.

Hallands län:

Årstads och Faurås härad ..... Landtbrukaren Anders Magnus Gudmundson i Vastad.

Göteborgs och Bohus län:

Göteborg ..... Grosshandlaren Lars Gustaf Bratt.

Uddevalla, Strömstad, Marstrand och Kungälf ..... f. d. vice Konsuln m. m. Fredrik Leonard Cöster.

Vermlands län:

Fernebo härad ..... Bergsbruksidkaren Jonas Larsson i Nordmarkshyttan.

Elfdals och Nyeds domsaga ..... Hemmansegaren Gustaf Jansson i Krakerud.

Gästeborgs län:

Gestriklands domsagas Östratingsslåg ..... Hemmansegaren Anders Andersson i Lund.

Vesternorrlands län:

Säbrå, Gudmundrå, Boteå och Nora tingslag ..... Skolföreståndaren Johan Nydahl.

Jemtlands län:

Jemtlands norra domsaga... Kyrkoherden Olof Nikolaus Wagenius.

§ 4.

Anställdes upprop af Kammarens ledamöter, dervid såsom frånvarande antecknades: Herrar Samuel Jonsson, E. von der Lancken, Johannes Larsson i Blekan, A. P. Trybom, C. Wennerus, G. A. Forssell, G. Sälling, Magnus Jonsson, G. Asker, P. Näsman och J. W. Lindh.

För Herrar Samuel Jonsson, von der Lancken, Johannes Larsson, Wennerus, Sälling, Magnus Jonsson, Asker och Näsman anmälda förfall godkändes.

§ 5.

Herr Ordföranden uppläste en till honom från Hans Excellens Herr Statsministern aflåten skrifvelse med underrättelse, att Hans Maj:t Konungen ville denna dag kl. 12 å Kongl. Slottet mottaga den deputation, som enligt § 33 i Riksdagsordningen har att å Kammarens vägnar begära Talman och vice Talman.

Herr Ordföranden meddelade, att han anmodat Herrar C. G. Lindmark, A. Svartling, P. O. Ljunggren, Grefve C. J. Bonde, A. M. Gudmunsson, L. G. Bratt, F. L. Cöster, Jonas Larsson, Gustaf Jansson i Krakerud, Anders Andersson i Lund, J. Nydahl och O. N. Wagenius att utgöra denna deputation med Herr Lindmark som ordförande.

§ 6.

Återkom den i nästföregående paragraf omförmälda deputation; och anmälde dess ordförande, att Hans Maj:t Konungen utnämnt till Talman Grosshandlaren Herr Olof Wijk och till vice Talman Hemmansägaren Herr Carl Ivarsson, äfvensom att dessa Herrar fått i deputationens närvaro inför Konungen aflägga den i grundlagen föreskrifna ed.

§ 7.

Herr Talmannen öfvertog klubban och helsade Kammaren med följande ord:

Mine herrar af Andra Kammaren!

Det förnyade förtroendet att leda Kammarens öfverläggningar skall för mig blifva dubbelt dyrbart, derest jag får påräkna samma öfverseende och välvilja, som vid föregående riksdagar kommit mig till del.

I denna förhoppning och med en varm välönskan om framgång i våra förhåfvanden beder jag, att få innesluta mig, mine herrar, i Eder vänskap och förtroende.

§ 8.

På framställning af Herr Talmannen beslöt Kammaren att vid början af morgondagens plenum företaga val af sekreterare.

§ 9.

I enlighet med Herr Talmannens förslag beslöt Kammaren att vid sammanträde den 18 i denna månad välja:

1:o) Tre ledamöter i Talmanskonferensen;

2:o) Två ledamöter att tillsammans med två ledamöter från Första Kammaren hafva inseende öfver Riksdagens kansli;

3:o) Åtta ledamöter, hvilka enligt Riksdagsordningen och Kammarens arbetsordning skola jemte Talmannen tillsätta kansli och vaktbetjening hos Kammaren; samt

4:o) Tre ledamöter att enligt Kammarens arbetsordning hafva vården om Kammarens ekonomiska angelägenheter.

§ 10.

Bifölls Herr Talmannens hemställan att, i enlighet med ett i samråd med Första Kammarens Talman uppgjordt förslag, val af ledamöter och suppleanter i de ständiga Utskotten måtte företagas nästa Tisdag den 22 i denna månad, hvarjemte Kammaren beslöt, att suppleanter i dessa Utskott skulle utses till lika antal med de ordinarie ledamöterna.

§ 11.

Till talareplatser för de ledamöter, som önskade sig deraf begagna, anvisades, på Herr Talmannens hemställan, de två nedersta platserna i främsta stolraden till venster om talmansbordet.

§ 12.

På derom framställd begäran beviljades ledighet från riksdagsgöromålen för Herr Magnus Jonsson till och med denna dag, för Herr von der Lancken till den 17 dennes, för Herr Samuel Jonsson under tre dagar, för Herr Näsman under åtta dagar samt för Herrar Johannes Larsson i Blekan och Sälling under fjorton dagar.

Kammarens ledamöter åtskildes kl. $\frac{1}{2}$ 1 e. m.

Moritz Rubenson.

E. Thomasson.

Torsdagen den 17 Januari.

Kl. 10. f. m.

§ 1.

I öfverensstämmelse med det vid gårdagens sammanträde fattade beslut företogs nu val af Kammarens sekreterare, till hvilken befattning sekreteraren i Generalpoststyrelsen H. A. Kolmodin ensam anmält sig.

Valet anställdes i föreskrifven ordning med slutna sedlar, och befans, sedan dessa öppnats och uppräknats, att de samtliga, 120 till antalet, upptogo förenämnde sökandes namn, hvadan sålunda Sekreteraren H. A. Kolmodin blifvit enhälligt utsedd till Kammarens sekreterare. Herr Kolmodin, som härefter infann sig, underrättades om valets utgång och öfvertog protokollsföringen.

*Moritz Rubenson.**E. Thomasson.*

§ 2.

Herr Talmannen tillkännagaf att Herr J. W. Lindh anmält sig hafva anländt till hufvudstaden och i detta sammanträde intagit sin plats bland Kammarens ledamöter.

§ 3.

Herr Talmannen och Kammarens Herrar ledamöter afgingo kl. $\frac{3}{4}$ 11 till Storkyrkan, hvarest riksdagspredikan hölls. Efter slutad gudstjenst begaf sig Kammaren till rikssalen, der Hans Maj:t Konungen med ett tal öppnade riksdagen. Sedan Hans Excellens Herr Statsministern härefter uppläst Kongl. Maj:ts berättelse om hvad i riket och dess styrelse sig tilldragit sedan sista riksdag samt Herrar Talmän till Hans Maj:t Konungen framfört uttrycken af Kamrarnes undersåtliga vördnad och hvardera mottagit ett exemplar af Kongl. Maj:ts Proposition till Riksdagen angående statsverkets tillstånd och behof, afslutades ceremonien på rikssalen, hvarefter Kammaren enligt beslut, fattadt före afgangen från samlingsrummet, vid utgåendet från rikssalen åtskildes.

In fidem

H. A. Kolmodin.